

Nová směrnice o čištění městských odpadních vod: příležitost i výzva pro Česko

Radka Hušková

Hned trojice ministrů české vlády vystoupila na konferenci Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK ČR), která se konala 13. až 14. listopadu 2024 v Českých Budějovicích. Diskuzního stolu s regulátory se zúčastnili Marek Výborný (zemědělství), Petr Hladík (životní prostředí) a Lukáš Vlček (průmysl a obchod). Debatě byli přítomni také Vilém Žák, ředitel a člen představenstva SOVAK ČR, členové představenstva spolku Ondřej Beneš a Vladimír Stehlik.

Ministři u diskuzního stolu. Zprava Petr Hladík, Marek Výborný a Lukáš Vlček

Hovořilo se o klíčových tématech, jako jsou směrnice o čištění městských odpadních vod (dále Směrnice), novela stavebního zákona a financování vodního hospodářství. Ministři zdůraznili nutnost investic do infrastruktury, uhlíkové neutrality a inovací, které jsou zásadní pro adaptaci na klimatické změny. Dalšími důležitými body byly projekty zadržování vody v krajině a modernizace vodárenských systémů. Tyto iniciativy mají za cíl zvýšit odolnost české krajiny vůči suchu a změnám klimatu.

Moderátor Pavel Hájek položil přítomným řadu otázek, z diskuzí jsme vybrali to nejdůležitější.

Jaké příležitosti a výzvy přinese České republice implementace nové Směrnice? Jak vnímáte revizi Směrnice?

Marek Výborný, ministr zemědělství: „Revizi vnímám jako potřebnou. Od roku 1991 jsme se v České republice posunuli v čištění odpadních vod výrazně dopředu. Směrnice je však velmi ambiciózní a je třeba si uvědomit, že její implementace bude vyžadovat nemalé finanční prostředky – jak na počáteční investice, tak na každoroční provoz. Nyní je naším úkolem ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem průmyslu a obchodu najít nejvhodnější způsob implementace tak, abychom naplnili stanovené cíle a zároveň nezatížili celý sektor nad únosnou míru.“

Petr Hladík, ministr životního prostředí: „Je to jednoznačně příležitost výrazně zvýšit kvalitu povrchových vod a posílit princip cirkularity vody v průmyslu. Potřebné technologie již máme, často dokonce české. Naši dodavatelé dosud naráželi na nízkou domácí poptávku, kterou by nová legislativa mohla podpořit. Ačkoliv implementace bude finančně náročná, z dlouhodobého

hlediska se investice do kvality životního prostředí a povrchových vod vyplatí.“

Jaký je hlavní cíl této Směrnice?

Marek Výborný: „Cílem je dosáhnout dalšího posunu v kvalitě čištění a využití povrchové vody. Nedávné povodně ukázaly, jak zásadní je mít funkční systém čištění vod. Když například vypadne čistírna odpadních vod v Ostravě, má to závažné důsledky včetně těch mezinárodních. Směrnice představuje výzvu, ale musíme najít rozumnou míru vyváženosti, zejména s ohledem na finanční dopady na provozovatele.“ Směrnice tak podle M. Výborného představuje významnou příležitost pro zlepšení vodního hospodářství v České republice, ale její úspěšná implementace bude vyžadovat pečlivé plánování a značné investice. Klíčové bude najít rovnováhu mezi ambiciózními environmentálními cíli a ekonomickou udržitelností celého sektoru.

Jaká jsou hlavní úskalí implementace Směrnice?

Vilém Žák, ředitel SOVAK ČR: „Je to především ohromná odpovědnost. Za 30 měsíců musíme nastavit pravidla implementace a je klíčové udělat to správně. Pokud to pokážeme, budoucí generace nám to budou oprávněně vyčítat. Proto vítáme spolupráci s ministerstvy a věříme, že společně dokážeme najít optimální řešení.“

Jak jsou ministerstva připravena na implementaci?

Marek Výborný: „Zhruba za 14 dní (diskuze se konala 13. listopadu – pozn. red.) bude směrnice uveřejněna ve věstníku, a to znamená, že začne běžet 30měsíční lhůta na implementační plán. Pro někoho se může zdát, že to je strašně dlouhá doba. Uvědomujeme si ale, že 30 měsíců je velmi krátká doba vzhledem k rozsahu Směrnice. Už nyní pracujeme na národním implementačním programu ve spolupráci se SOVAK ČR a dalšími partnery, nastavujeme pravidla implementace. Musíme zařadit vyšší rychlostní stupeň, protože každý promarněný měsíc se může později vymstít.“

Petr Hladík: „Jsme již v pokročilé fázi příprav. Směrnice má různé časové horizonty pro různá opatření a my nejsme na startovní čáře. Již nyní pracujeme na dílčích legislativních změnách, například v oblasti domácích čistíren odpadních vod a fosforu. Klíčové bude udržet odbornou diskuzi mimo politické tlaky, zejména s ohledem na nadcházející volby.“

Proč Ministerstvo životního prostředí připravilo tzv. fosforovou novelu vodního zákona ještě před zahájením implementace směrnice a co tato novela přináší?

Petr Hladík: „Novela vznikla na základě diskuze mezi Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství jako reakce na aktuální problémy, především se znečištěním rybníků a vodních nádrží. Je v souladu s novou Směrnicí a řeší také akutní problémy spojené s povodněmi a domácími čistírnami odpadních vod. Ačkoli by bylo možné tato ustanovení řešit později v rámci velké novely, tlak ze strany majitelů vodárenských nádrží a rybníčních soustav vyžaduje rychlejší řešení.“

Implementace nové směrnice představuje významnou výzvu, která bude vyžadovat úzkou spolupráci mezi ministerstvy, vodohospodáři a dalšími odbornými partnery. Klíčové bude najít rovnováhu mezi rychlostí implementace a kvalitou přijatých řešení. Jak se propojuje vodohospodářství s energetikou?

Lukáš Vlček, ministr průmyslu a obchodu: „Propojení vodárenství a energetiky je v současné době naprosto zásadní. Po období energetického dostatku a nízkých cen nás válka na Ukrajině a další faktory přinutily uvažovat kreativněji a hledat synergie mezi obory. Český průmysl patří k energeticky nejnáročnějším v Evropě, proto je potřeba hledat cesty k větší efektivitě.“

Ministr průmyslu a obchodu Lukáš Vlček

Jaké konkrétní příležitosti vidíte v propojení vodárenství a energetiky?

Lukáš Vlček: „Existují stovky projektů zaměřených na energetickou efektivnost a modernizaci vodárenských soustav – od modernizace čerpadel přes systémy telemetrie až po řízení čistíren odpadních vod. Významnou příležitostí je zapojení vodárenství do systému výkonové rovnováhy. V rozpočtu společnosti ČEPS je na služby výkonové rovnováhy vyčleněno asi osm miliard korun a část těchto prostředků by mohla směřovat do vodárenství.“

Jaké výhody by to přineslo?

Lukáš Vlček: „Toto propojení by mohlo přinést vodárenství dodatečné příjmy, které by mohly být využity na investice do modernizace infrastruktury. Zároveň by to mohlo pomoci udržet konečnou cenu pro spotřebitele na přijatelné úrovni. Cílem je vytvořit inteligentní a chytré systémy, které budou nejen efektivní, ale také ekonomicky přínosné pro české vodárenství.“

Nová směrnice o čištění odpadních vod tak podle ministra L. Vlčka otevírá nejen výzvy v oblasti environmentální, ale přináší i příležitosti pro modernizaci a větší propojení vodárenského a energetického sektoru. Klíčové bude využít tyto příležitosti k vytvoření efektivnějšího a ekonomicky udržitelného systému.

Směrnice stanovuje jasné termíny implementace. Jak vnímáte tento časový rámec? Jednotlivé kroky si vyžádají řadu

i projektových řešení. Dá se to stihnout? Jaká je doba na vyprojektování, realizaci, vysoutěžení a financování nutných opatření?

Ondřej Beneš, člen představenstva SOVAK ČR: „Příprava projektů ve vodohospodářské oblasti trvá opravdu velmi dlouho. Doba od studie proveditelnosti přes přípravu projektové dokumentace, vysoutěžení, výběr zhotovitele, realizaci a zkušební provoz představuje zhruba pět let. V některých případech, u velkých projektů, to představuje osm let, což výrazně převyšuje volební období. Takže si musíme uvědomit, že proces bude opravdu nějakou dobu trvat a jenom upozorňují, že termíny (2033; 2039; 2045) jsou definované, takže o tom není diskuze. Všichni víme, že k těm termínům musíme směřovat. Některé projekty trvají dlouho a je potřeba je začít připravovat včas.“

Doplnění Lukáše Vlčka: „Řada věcí je v běhu, ale existují venkovské regiony, kde ten potenciál ještě není úplně naplněn. Je ale nutné říci, co je zcela zásadní, co je hlavním obsahem vašeho byznysu. Znamená to 365 dní v roce 24 hodin dodávat kvalitní pitnou vodu.“

Reakce ministra životního prostředí Petra Hladíka: „Máme 30 měsíců na implementaci a pak následuje realizace. Nesmíme k tomu přistoupit typickou ‚českou cestou‘ – tedy že tomu nejdříve nevěříme, pak doufáme v posun termínů, a nakonec jsme překvapeni, že to platí. Směrnice je schválená, je to zlomový bod a pokud k tomu přistoupíme zodpovědně, je to realistické, byť to bude vyžadovat enormní úsilí.“

Jak vidíte otázku financování těchto změn?

Marek Výborný: „Financování bude vícezdrojové. Počítáme s tím, že i znečišťovatel bude na systém přispívat. S takovým přístupem jsme schopni projekty připravit tak, aby byly realizovatelné.“

Ministr zemědělství Marek Výborný

Pane Stehlíku, jako zástupce středně velké vodárenské společnosti Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav, a. s., jaké vidíte hlavní výzvy?

Vladimír Stehlík (VaK Mladá Boleslav, člen představenstva SOVAK ČR): „Jsme finančně silná firma, takže financování by neměl být hlavní problém. Větší výzvou je technická stránka – najít projektanty, dodavatele a zajistit specializované technologie. Jako provozní firma také musíme našim zákazníkům zdůvodnit, proč cena vodného, a především stočného poroste.“

Zmínil jste zajímavý problém s platbami za dešťové vody...

Vladimír Stehlík: „Ano, současný systém není zcela spravedlivý. Někteří uživatelé jsou osvobozeni od plateb za odvod srážkových vod, přestože jejich vody odtékají kanalizací, kterou

musíme udržovat a opravovat. Náklady tak nesou pouze ti, kteří platí stočné, zatímco ostatní jsou z této povinnosti vyňati.“

Pane ministře Výborný, jak se ministerstvo staví k výjimkám z plateb za odvádění srážkových vod?

Marek Výborný: „V současné době neplánujeme zrušení těchto výjimek. Nicméně toto téma může být součástí širší debaty při implementaci nových opatření. Diskuzi se rozhodně nevyhýbáme.“

Vladimír Stehlík: „Jde mi především o to, že zatímco v případě elektřiny lidé ekonomicky uvažují a instalují si fotovoltaiku u nakládání se srážkovou vodou chybí ekonomická motivace. Často se setkáváme s tím, že soukromníci i firmy argumentují nemožností zasakování a trvají na odvodu do kanalizace.“

Ministr životního prostředí Petr Hladík

Jak by se tedy mělo přistupovat k hospodaření se srážkovou vodou?

Marek Výborný: „Klíčová je motivace k cirkularitě. Máme pozitivní příklady jak z průmyslu, tak z menších obcí. Například školy jsou ideálním místem pro využití ‚šedé vody‘. Toto je cesta, kterou bychom se měli vydat, spíše než debatovat o výjimkách.“

Petr Hladík: „Musíme přehodnotit celý současný přístup. Devadesát procent případů úhynu ryb v letním období souvisí s lokálními bouřkami a odlehčením znečištěné vody do toků. S postupující klimatickou změnou bude situace ještě komplikovanější.“

Lukáš Vlček: „Je nutné změnit způsob uvažování a plánovat v dlouhodobějším horizontu – někdy i na 50 až 100 let dopředu. Musíme efektivněji sdružovat investice a při budování městské infrastruktury automaticky počítat s oddělenou srážkovou a splaškovou kanalizací. Těší mě, že mnoho měst už takto uvažuje a hledá způsoby, jak srážkovou vodu využít v městském vodním hospodářství.“

Jak vysvětlovat občanům zdražování vody a kde na opatření vzít peníze?

Marek Výborný: „Vysvětlování musí jít ruku v ruce s novelou vodního zákona. Na vodní hospodářství je k dispozici přes dvě miliardy korun ročně. Malé obce potřebují státní podporu, samy si neporadí. Náklady na čištění vody rostou, musí se eliminovat také léky, hormony, fosfor. Zvýšení stočného o jednu korunu odpovídá zhruba dvěma až třem miliardám na investice ročně. Je nutné dát důraz na praktické vysvětlování přínosů i v menších obcích.“

Všichni se shodují na potřebě lepší komunikace s veřejností o nutnosti investic do vodního hospodářství a jejich přínosech pro kvalitu života. Z diskuze vyplynulo, že vodohospodáři vidí několik zásadních překážek při implementaci Směrnice.

Vilém Žák varuje před unáhleným zaváděním některých opatření a jako příklad uvádí limit fosforu 0,3 mg/l v novele vodního zákona, který je podle něj přísnější, než požaduje Směrnice (0,7 a 0,5 mg/l). Poukazuje na praktické problémy, jako jsou nedostatečné kapacity pro výrobu chemikálií potřebných při čištění odpadních vod, předpokládaný nárůst produkce chemického kalu o 16 procent a chybějící kapacity pro jeho likvidaci. Proto navrhuje důkladnou diskuzi o všech souvislostech.

Ministr životního prostředí P. Hladík v reakci vysvětluje, že přísnější limity jsou určeny jen pro specifické oblasti, především krasové vody. Zároveň kritizuje současnou praxi vyvážení kalů na pole kvůli obsahu škodlivin a deklaruje připravenost k další diskuzi.

Ministr zemědělství M. Výborný potvrzuje koordinační roli svého resortu a upozorňuje, že implementace Směrnice vyžaduje změnu více než 20 zákonů a vyhlášek. Zdůrazňuje potřebu koordinované debaty se všemi aktéry, nutnost řešení nakládání se srážkovou vodou a důležitost udržení rozumné ceny vodného a stočného.

Celá diskuze jasně ukazuje na potřebu pečlivé koordinace mezi ministerstvy a vodohospodáři při implementaci Směrnice, přičemž je třeba klást důraz na praktickou proveditelnost a ekonomickou udržitelnost navrhovaných opatření.

Z poslední části diskuze vyplynulo několik zásadních témat. Ekonomická novela vodního zákona se ukázala jako dlouhodobě problematická otázka. Jak ministři přiznali, zvýšení poplatků za odběr podzemních vod je politicky velmi citlivé téma, které se nedaří prosadit. Současná situace před volbami podle nich není vhodná pro takové změny. Navíc se objevují komplikace s rozdělením příjmů mezi stát a kraje, kde kraje požadují navýšení svého podílu nad současných 50 procent.

V závěrečné části každý z účastníků vyjádřil své přání do budoucna. Ministr životního prostředí Petr Hladík zdůraznil potřebu důkladné přípravy a včasného nastavení finančních modelů pro provozovatele. Apeloval také na minimalizaci politických zásahů do celého procesu. Ministr zemědělství Marek Výborný hovořil o nutnosti najít konsenzus při implementaci směrnice a zdůraznil význam mezirezortní a odborné spolupráce. Vyjádřil naději, že do příštího roku se podaří významně pokročit v přípravách. Ministr průmyslu a obchodu Lukáš Vlček se zaměřil na potřebu věcné celospolečenské debaty. Varoval před zbytečně vyhocenými a populistickými diskuzemi a zdůraznil důležitost prevence plýtvání vodními zdroji.

Na závěr vystoupil ředitel a člen představenstva SOVAK ČR Vilém Žák, který potvrdil připravenost odborných organizací ke spolupráci. Hovořil nejen za SOVAK ČR, ale také za Svaz vodního hospodářství ČR a Asociaci pro vodu ČR. Připomněl, že odborná diskuze již probíhá od léta 2024 a organizace jsou připraveny aktivně přispět k řešení. Celá debata tak poukázala na složitost problematiky, kde je třeba skloubit politické, ekonomické a odborné aspekty při zavádění nové vodohospodářské legislativy.

V závěrečné části diskuze vystoupil Ondřej Beneš s důležitým požadavkem směrem k ministrům P. Hladíkovi a M. Výbornému. Zdůraznil, že při rozdělování dotací by měli zadatelé splňovat podmínku plně nákladové ceny. Ministr životního prostředí Petr Hladík na to reagoval připomínkou, že toto je již nyní podmínkou pro získání dotace ze Státního fondu životního prostředí ČR. Vladimír Stehlík pak připomněl dlouholetý slogan „Voda je život, chraňme ji“ (*jde o registrovanou ochranou známku společnosti Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav, a. s.* –

pozn. red.) a použil zajímavou metaforu České republiky jako „vany Evropy“ se třemi výpustěmi. Vyjádřil přání maximálně udržovat vodu v krajině i ve městech, což má podle něj vliv na ovzduší, podnebí, teplotu i hladiny spodních vod. Zdůraznil také potřebu zvládnout implementaci Směrnice technicky i ekonomicky při zachování sociálního smíru, s varováním „abychom nebyli papežtější než papež“.

V závěrečném slově ředitel SOVAK ČR Vilém Žák poděkoval třem přítomným ministrům za jejich účast, což označil za významné pro konferenci. Ocenil jejich ochotu diskutovat, přestože voda není jejich hlavní specializací.

*Zpracovala Ing. Radka Hušková
na základě záznamu z debaty.*
